

DN:s ledarskribent ger en missvisande bild av kontrollen av 90-konton

Det är mycket tråkigt att DN i dessa tider, när smittspridningen gör det svårt för insamlingsorganisationer att bedriva insamling, ifrågasätter 90-kontot som kvalitetsstämpel genom Hanne Kjöllers ledare *"Vi borde få veta vart pengarna vi ger 90-konton tar vägen"*, den 14 november 2020. För det första är rubriken helt missvisande eftersom det är just tack vare Svensk Insamlingskontrolls granskning och kontroll som givarna kan känna sig trygga med att pengarna används på rätt sätt.

För det andra framförs det svepande kritik om att man inte kan lita på hur pengarna används. Inget kunde vara mer fel. Tack vare den grundliga kontroll och krav på transparens som Svensk Insamlingskontroll ställer på de cirka 435 organisationerna med 90-konto finns det ett omfattande ekonomiskt material som är tillgängligt för allmänhet och granskande journalister att ta del av. Vi välkomnar att journalister granskar organisationernas verksamhet och vi följer alltid upp tips från allmänheten. Det vi vänder oss emot är Kjöllers påstående om att vårt sätt att granska är på gränsen till ohederligt – utan att ha några väl underbyggda skäl för det.

Hon ifrågasätter också hur det kan vara i enlighet med vårt regelverk att inte större andel av pengarna går till forskning. Kjöllers konstaterar helt riktigt att det vi utgår ifrån i vår granskning är ändamålet som det är angivet i organisationens stadgar. Det är viktigt att komma ihåg att stadgarna är det grunddokument som styr vad organisationen får arbeta med. Även revisorns granskning av årsredovisningen utgår från ändamålet så som det beskrivs enligt stadgarna.

Kjöllers tar också upp ett exempel på det hon tycker är brister i hur organisationens verksamhet presenteras på hemsidan. 90-kontoinnehavarna ska följa regler om sunda och etiska marknadsföringsmetoder. I det ingår att reklam och annan information ska vara sanningsenlig och inte vilseledande. Det gäller naturligtvis den information som presenteras på organisationens hemsida. I regelverket finns också krav på att det på hemsidan ska finnas information om verksamheten, stadgar och årsredovisning. Vi säkerställer kontinuerligt att detta följs.

Vårt krav är att minst 75 procent av de totala intäkterna ska gå till ändamålet och högst 25 procent får gå till insamlings- och administrationskostnader. Vi menar att man inte kan komma ifrån att givaren är intresserad av att veta hur pengarna används och vi använder nyckeltalen som en temperaturmätare för att fånga upp organisationer som behöver utredas närmare.

Organisationernas årliga ekonomiska rapportering till oss består både av årsredovisningen, som är undertecknad av styrelsen och granskad av auktoriserade revisor, och särskild rapportering där det närmare specificeras hur organisationen använt pengarna till ändamålet respektive administrations- eller insamlingskostnader. För att rapporteringen ska vara enhetlig ska den göras enligt våra anvisningar för klassificering av kostnader.

För organisationer med 90-konto ställs högre krav på årsredovisningen än vad som gäller enligt lag. Årsredovisningen ska upprättas enligt regelverket K3 med en utförlig förvaltningsberättelse där de beskriver hur de har arbetat med sitt ändamål, vilka resultat och effekter som har uppnåtts.

Genom vår kontroll säkerställs det att organisationerna varje år lämnar in sin ekonomiska redovisning och att den redovisas på ett enhetligt sätt. Samma regelverk gäller för alla, liten som stor organisation och oavsett inriktning på ändamål och om man har anställda eller volontärer som

arbetar ideellt. I vår analys av den ekonomiska rapporteringen sker en återkoppling till organisationerna och frågor ställs om hur klassificering har gjorts av vad som går till ändamål respektive till insamling och administration. Har rapporteringen till oss inte skett i enlighet med anvisningarna får organisationen göra om. Svensk Insamlingskontroll har som yttersta möjlighet att dra in rätten till ett 90-konto om organisationen inte följer regelverket.

Nyckeltalen som rapporteringen resulterar i utgör underlag för fortsatt diskussion med organisationerna och vi har inte enbart fokus på så låga administrationskostnader som möjligt. Det vi framhåller minst lika mycket är att så stor del som möjligt ska användas till ändamålet. Kjöllers har tagit upp forskningsstiftelser. Vi har under ett flertal år fört en dialog med flera organisationer som delar ut medel till forskning för att öka utdelningen till ändamålet genom att till exempel utöka antalet sammanträden med forskningsråd till flera tillfällen per år. På så sätt har vi kunnat se en ökning av den andel som används till ändamålet. Under det senaste verksamhetsåret uppgick ändamålsuppfyllelsen till i genomsnitt hela 88,5 procent vilket innebar att hela 20,5 miljarder utbetalades till ändamålen för alla organisationer med 90-konto. Här kan man lägga in olika belopp för olika ändamålsområden om man vill.

Det är helt riktigt det som Kjöllers skriver att organisationernas största tillgång är givarnas tillit. Utan det lojala stödet från givarna har de inte samma möjligheter att finansiera sina välgörande ändamål inom angelägna och viktiga områden som bland annat medicinsk forskning, miljöarbete och hjälp till behövande.

90-kontot är sedan lång tid tillbaka en välkänd kvalitetsstämpel som har ett högt förtroende bland den svenska allmänheten. 2019 skänkte privatpersoner 8,6 miljarder kronor till organisationer med 90-konto. Räknar man även in bidrag från myndigheter, organisationer och företag samt övriga intäkter uppgår de totala intäkterna till 23,2 miljarder kronor.

Kantar Sifo har på vårt uppdrag utfört en marknadsundersökning i början av oktober 2020 som visar att av de drygt 1300 tillfrågade svarade 72 procent att det är mycket viktigt eller ganska viktigt att organisationen har ett 90-konto om de skulle skänka pengar. Vi är ödmjuka inför den tillit som svenska folket har till 90-kontot och arbetar ständigt med att utveckla och förbättra vår kontroll. Det viktigaste för oss är att den som skänker pengar till ett 90-konto ska kunna känna sig trygg med att pengarna används på rätt sätt.

Lena Hörnblad

Tommy Jonsson

Agneta Landqvist